

zborovanj so se udeležili: gospodični Gabršček in Lazar, gospa Rosina, gospodje Karbaš, Košar Rob., Pintarič, Porekar, Preindl, Rajšp, Rosina in Dom. Serajnik, niti enega zborovanja se 10 članov ni udeležilo. Pri zborovanjih so bila sledeča podavanja, oz. poročila: 1. Razdeljen in nerazdeljen pouk v ljudski šoli, podaval g. Vauda. 2. Učiteljevo delovanje izven šole; podaval g. Rajšp. 3. Kernova teorija in njen pomen za stavkovo analizo; predaval g. dr. Bezjak. 4. Nekaj novih misli o pevskem pouku v ljudski šoli; podajal g. Dom. Serajnik. 5. Poročilo o prvi odborovi seji novega „Lehrerbunda“; g. Slanc. Pri glavni skupščini „Zaveze“ v Šoštanjju sta naše društvo zastopala izvoljena delegata gospoda Kosi in Rajšp, pri „Lehrerbundovem“ zborovanju pa g. Slanc. V letu 1906. je bilo vseh dohodkov 128.77 K, izdatkov 99.89 K, prebitka torej 28.88 K; na neporavnani udnini dolguje 13 članov 33 K.

Med važnejšimi predlogi so bili sprejeti sledeči:

1. Od dne do dne rastoča draginja tira učiteljstvo v vedno hujše gnotne razmere. Učiteljsko društvo naj pozove „Lehrerbund“, da se ta obrne v imenu vsega štajerskega učiteljstva s peticijo na deželni zbor, da dobimo draginjske doklade, začeni s tekočim letom, dokler se učiteljske plače ne uravnajo, kakor jih imajo državni uradniki 9.—11. činovnega razreda. Predlagal g. Ivan Košar.

2. „Lehrerbund“ in „Verband der Arbeitslehrerinnen Steiermarks“ se pozivljeta, da sprejmeta med svoje zahteve tudi to, da dobe tudi oženjene učiteljice ženskih ročnih del pokojnino, kakor jo dobe oženjene literarične učiteljice. Predlagal Rosina.

3. Vsak član, ki izostane od društvenega zborovanja iz kateregakoli vzroka, plača od prebitka, ki mu je ostal zaradi tega, ker se ni vdeležil zborovanja, 50 vin v društveno blagajnico. Predlog gospodov Rajšp in Slanc.

4. Ker dosedauja udnina 2 K ne zadostuje za različne društvene izdatke ter prispevke za „Jugoslovansko Zvezo“, za „Štajersko Zvezo“ in za „Lehrerbund“, se poviša udnina na 4 K. Predlagal g. Rob. Košar.

5. Prihodnje zborovanje je 3. marca 1907 v Ormožu, pol ure pred zborovanjem se vrši odborova seja. Predlagal g. Porekar.

Za tekoče leto je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik in blagajnik g. Josip Rajšp, podpredsednik g. Anton Porekar, tajnik Adolf Rosina, odbornikom gospoda Jakob Preindl in Ivan Košar ter gospa Trstenjak.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVII. Štev. 12. — Tovariš Avguštin Požegar končuje na uvodnem mestu svojo lepo razpravo „Laž in resnica“. — Dr. J. Bezjak prijavlja konec temeljitega članka „O estetiškem deklamovanju v ljudski šoli“. — Tovariša Fr. Kocbek in M. J. Nerat sklepata svoje poročilo „S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norimberku l. 1904.“ — Ivan Ivanovič govori o „Šolstvu v tujini“, in sicer o berlinskem šolstvu. — V „književnem poročilu“ piše Fr. Fink o Schmeilovi knjigi „Naturgeschichte“. — Ivan Šega nadaljuje s svojimi „Pedagoškimi utrinki“ (odstavek 116. in 117.) — „Razgled“ je v vseh svojih oddelkih bogato založen. — Tako je končan XXVII. letnik našega „Popotnika“. Tudi ta letnik je v celoti čast sotrudnikom in uredniku, zato jim bodi hvala in priznanje!

Politiški pregled.

* **Socialni demokrati** so preteklo nedeljo sklenili, da se samostojno udeležijo v Ljubljani volitve v državni zbor in v kasneje tudi volitev v občinski svet in v deželni zbor. Po deželi tudi nominirajo svoje kandidate.

* **Nova stranka „mladih“ na Kranjskem.** V nedeljo 30. grudna so se zbrali v hotelu „Ilirija“ v Ljubljani najožji somišljeniki „Našega lista“, da odločijo o vprašanju, „ali kaže neodvisnim, naprednim elementom, da se organizirajo kot samostojna stranka k političnemu delu in kot taka posežejo v naše

politiško življenje, ali je počakati za vstop v aktivno politiko ugodnejšega položaja“. K sestanku so prišli poleg ljubljanskih zaupnikov zaupniki z Gorenjskega, Notranjskega in Dolenjskega. Po debati so sklenili, da je organizirati samostojno stranko. Izvolili so pripravljalni odbor, ki je dobil nalog, da sestavi program ter izdela organizacijski načrt ter oboje predloži čimprej, najkasneje do konca februarja večjemu shodu zaupnikov. Pripravljalni odbor mora na shodu zaupnikov tudi poročati o vprašanju glede strankinega glasila (naj se li razširi „Naš list“ v dnevnik ali ne) ter o strankini finančni organizaciji. Pripravljalnemu odboru načeljuje g. inženjer Žužek.

* **Češka.** Staročehi so se tudi izrekli za koncentracijo čeških strank. — Mladočehi snujejo agrarno organizacijo. Od naprednih poljedelcev pričakujejo, da se pridružijo tej organizaciji, ki bi nastopila proti češkim agrarcem.

* **Šolski štrajk na Poznanjskem.** Velik poljski shod v Poznanju je sklenil zaprositi papeža za posredovanje v šolskem štrajku. — V Berentu so razkačeni Poljaki vrgli bombo v stanovanje nemškega učitelja. Bomba je poškodovala le stanovanje, a ranila ni nikogar. — Nemška vlada namerava izdati nov zakon, ki naj oropa Poljake posestev.

* **Pravoslavno duhovništvo** je obelodanilo v „Zastavi“ poziv, naj se ugodi njegovi prošnji, ki jo je odposlalo cerkvenemu sinodu in saboru, in kjer prosi, naj se duhovnikom vdovcem dovoli stopiti tudi drugič v zakon. V apelu dokazujejo slabe strani vdovskega stanu za moralo in družabno življenje.

* **Ogrska.** Ogrska vlada dela z vsemi silami za popolno ločitev od Avstrije. Sklenila je pogodbo s severnonemškim Lloydom in s paroplovnim društvom Hamburg-Amerika, kateri dve društvi snujeta s pomočjo ogrske vlade posebno ogrsko paroplovno društvo, ki ustvari novo progo iz Reke v Severno Ameriko in drugo iz Reke v Levante. Avstrijski Lloyd ne sme več voziti na Reko, ogrska vlada je s to novo pogodbo poskrbela za to, da se je glede levantinskih in ameriških zvez rešila avstrijskih paroplovnih družb. — Da se hoče gospodarsko popolnoma osamosvojiti, je pokazala ogrska vlada tudi s tem, da je na vprašanje avstrijske vlade, kdaj naj bi se obnovile trgovske pogodbe z balkanskimi državami, odgovorila, da stoje ta vprašanja v tesni zvezi s poravnavo med Avstrijo in Ogrsko, z vprašanjem o samostojnem ogrskem carinskem tarifu in z vprašanjem o samostalnem sklepanju trgovinskih pogodb med Ogrsko in drugimi državami. Ker pa avstrijska vlada nikakor ne priznava tega stališča, bo še dolgo trajalo, preden pride do trgovinskih pogodb z balkanskimi državami. Gotovo je, da si pripravlja Ogrska pot do gospodarskega in političnega vodstva balkanskih držav.

Vestnik.

„Učiteljski Tovariš“ je najstarejši slovenski list. Učiteljstvo, ki ga je zdrževalo šestinštirideset let, naj svoje neodvisno glasilo tudi v sedeminštiridesetem letu podpira duševno in materialno!

Inserati v „Učiteljskem Tovarišu“: Razne tvrdke so začele v našem listu objavljati svoje oglase. Zavedno učiteljstvo opozarjamo na te inserate in ga prosimo, da se pri vseh svojih naročilih ozira samo na tvrdke, ki inserirajo v našem listu. Pri naročilih naj se sklicuje vsak na oglase našega lista. Podpirajmo samo tiste, ki podpirajo nas!

Učiteljski dobrotniki. „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ so darovali: Neimenovan iz Metlike kot izgubljeno stavo 20 K; zbrano omizje v Višnjigori ob otvoritvi novega šolskega poslopja zložilo 18 K 40 h; Konjiško učiteljsko društvo na račun pokroviteljine za leto 1906. (2. rok) 12 K. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Ivan Kele, nadučitelj pri Novi Štifi (3 K); tov. Luznar Fran, nadučitelj na Primskovem (4 K); tov. Alojzij Račič, nadučitelj, tov. Marija Račič, učiteljica in tov. Marija Vider, učiteljica, vsi v Boštanjju; tov. Albin Štrekelj, učitelj v Škočjanu pri Divači, 4 K za l. 1905. in 1906. Živili! Poštne položnice (čeke) za pobiranje, oziroma pošiljanje letnine za učiteljski konvikt za l. 1907. bodo prejela

šolska vodstva koncem tega meseca in v začetku meseca februarja.

Osebnostna vest. Učiteljska kandidatinja Lea Pogačnikova je imenovana za suplentinjo v Šmartnem pri Kranju, ker je dosedanja učiteljica Slavica Orehkova resignirala na to službo.

Pozor! Ta mesec je razposlal blagajnik „učiteljskega konvikta“ prošnjo in poštne položnice vsem slovenskim hranilnicam in posojilnicam za podporo. Opozarjamo vse tovariše, da zastavijo vsak svoj vpliv na korist konviktu.

Kolekta poštne znamke št. 45 se je iz šmarijskega okraja srečno vrnila.

Roditeljski večer bo v soboto, dne 12. t. m. ob šestih zvečer, v telovadnici 1. mestne deške ljudske šole v Komenskega ulicah s tem-le sporedom: 1. „Pomen roditeljskih večerov“. Por. J. Dimnik. 2. „Tobak in alkohol.“ Por. Karel Wider. 3. Razgovor s starši šolske mladine K obilni udeležbi vabi starše, njih namestnike ter prijatelje in vzgojitelje mladine — šolsko vodstvo.

Šolski referat c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega je z novim letom prevzel g. magistratni svetnik Evgen Lah, ki je že v prejšnji dobi opravljal ta posel z veliko vnemo in natančnostjo ter v splošno zadovoljnost ljubljanskega učiteljstva.

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Kranju z dne 22. decembra 1906. Slavica Orehkova je resignirala na suplenturo v Šmartnem, ker je dobila službo pri Uršulinkah v Celovcu. Na njeno mesto je bila imenovana učiteljska kandidatinja Lea Pogačnikova. — Prošnja za denarno podporo zaradi bolezni nekega nadučitelja se predloži dež. šol. svetu v ugodno rešitev. — Nekemu učitelju se pripozna tretja starostna doklada. — Kr. šol. svet Zabrdom pri Savici prosi, naj bi se na ondotni ekskorendni šoli poučevalo namesto dosedanjih 5 v prihodnje 7 mesecev. Prošnji se ustreže. — Kraj. šol. svet v Trzinu prosi, naj bi se, ker so šolski prostori prenapolnjeni, izšolala vas Bistrica, ki itak ni ničesar prispevala k zgradbi novega šol. poslopja, ter vsolala v enorazdnico Kovor, katera naj bi se razširila v dvorazdnico, ki bo kot taka bolj ugajala potrebam prebivalcev vasi Bistrica. Prošnja se reši v principu, vendar se vrne zaradi nekaterih pomanjkljivosti v novo posredovanje.

Simon Gregorčič. Po smrti ljubljene našega pevca Simona Gregorčiča se je začela kruta gonja za to, čigar je bil. Liberalci pravijo: Naš je bil. Klerikalci kriče: Naš je bil. Tega ne vedo ni eni ni drugi, da je pesnik last tistega naroda, ki ga je rodil in kateremu je prepeval. Pravi pesnik je last vsega človeštva, a ne samo goriških in kranjskih klerikalcev. Ti si ga prisvojajo sedaj, ko je mrtev. Ko je bil v dobi najplodnejše svoje tvorne sile, so ga topli toliko časa, da so ga ubili. Zato je to sedanje glorifikovanje gnusna in nedostojna politična mahinacija, ki je žalostna slika naših malenkostnih, popolnem nezdravih razmer. „Gorica“, ki jo pišejo in urejajo goriški klerikalci najtesnejšega obzorja, majhni in slabotni ljudje, izdaja sedaj po pesnikovi smrti uredniško tajnost, kriče, da je neke dobe verze s strankarsko-politiško tendenco, pisal vanjo Gregorčič. Tisti ljudje, ki so zamorili v njem blago pevsko silo, se niso mogli zdržati po pesnikovi smrti, da ne bi pljunili na njegovo gomilo. Taki ljudje ne zaslužijo nobenega pesnika. Ne vemo, ako je še kje tako, da mora visoka umetnost služiti umazanemu političnim samopašnežem. Samo med Slovenci je mogoče neodpušten greh, da vlačijo umetnost v blato in jo oskrunjujejo s podlo brezobzirnostjo!

„Soča“ izhaja od novega leta po trikrat na teden, in sicer vsak torek, četrtek in vsako soboto.

Prosimo pojasnila! Deželni šolski svet v Ljubljani je dne 3. januarja 1906, števil. 15, razpisal šest Metelkovih ustanov po 84 K (štiriinosemdeset kron) za ljudskošolske učitelje na Kranjskem, ki so si priborili posebnih zaslug za gojenje slovenščine, šolskih vrtov itd. Znan nam je slučaj (morda jih je tudi več!), da je eden prosilcev dobil to ustanovo, a ne 84 K, temveč samo 62 K 47 h, torej so mu odbili 21 K 53 h, t. j. 25%! Ako so storili tako pri vseh šestih ustanovah, daje ta odbitek lepo vsoto 129 K 18 h. Radovedni smo, zakaj se je to zgodilo in kam je namenjenih onih 25% odbitka. Deželni šolski svet naj blagovoli to zadevo pojasniti!

V Dobo pri Domžalah se je vršila v šolskih prostorih na dan sv. Štefana prvič in na Novega leta dan drugič božičnica s petjem, deklamacijami, božičnim igrokazom in z živimi jaslicami. — Vse so izvajali učenci in učenke tukajšnje šole tako pohvalno, da je poslušalcem jako ugajalo, kar je glavna zasluga tukajšnjega kaplana pesnika Silvina Sardenke, g. dr. Al. Mrharja. Večina vzporednih točk so njegove pesnitve. — Čisti dobiček obeh vprizoritvev 129 K 70 h se je izročil tukajšnjemu šolskemu vodstvu v šolske namene, kar s tem zahvalno potrjuje M. Hiti, šolski vodja.

Štajerski učitelji, oborožite se! Dne 3. februarja 1907 bo v Gradcu občni zbor vseh učiteljev in učiteljic ljudskih in meščanskih šol na Štajerskem, v zadevi poboljšanja plač. Govorniki, oglasite se in naznanite naši „Zvezi“ v Celje posebno drastične odnose. Natančnejši vzpored pride. B. E. N.

Obiteljski večeri so na dnevnem redu. Nova stvar, ki zahteva novo ime. „Elternabende“ so nekateri slovenili: večeri za starše, a to se jim je takoj zdelo nerodno, zato so rajši rekli roditeljski večeri, kar pa strogo rečeno „Erzeuger-abende“ (ime Erzeuger = roditelj naj bi se rabil le v poetički besedi), drugi so zopet prileteli z izrazom rodbinski večeri, kar pomeni „Familienabende“, kateri obseg je preobširen, zakaj k familiji sodijo tudi otroci in druga sorodovina. Da pa ne bodo rodovinski večeri, naj se rajši imenujejo — obiteljski. Ta izraz pa vendar ni nič drugega nego sinonim od prvega. Kaj hočemo torej storiti? Za razrešitev gordiškega vozla je bilo treba Aleksandrovega meča! Ne bodimo preveč slovensko bojevi, pa kar mahnjemo! — „Starši“ (napačno rabljeno do najvejših časov „stariši“) je komparativ od pridevka „star“, kakor je tudi nemški „Eltern“ komparativ od „alt“ (v naši mladi dobi smo še pisali „Aeltern“). Toda s komparativom „starši“ ne moremo bogve kaj napraviti. Zato pa vzemimo pozitiv „stari“. (Odrasel sin imenuje očeta nepietetno tudi „stari“.) To pa je poslastavljena pridevnik, katerih v slovenščini sicer nimamo v obilici, največ le v lastnih imenih: Okiški, Koseski, Komenski. — Ako vzamemo tu pridevnik „stari“ za samostalnik, potem pa prav lahko brez skrbi izvedemo nov pridevnik stariški. Morda bi kdo po pravilu zagovarjal obrazilo — ski, namesto — ški. Vendar je slednje blagglasnejše. Saj imamo tudi drugih nepravilno izvedenih pridevnikov, recimo: nemški (pravzaprav nemečki), deški (namesto dečeški), a jih rabimo z mirno vestjo. Odkraja se nam zdi neprikupna ta oblika, pa polagoma se prilagodi ušesu. Kakor rečemo „otroška ljubezen“, tako tudi lahko „stariška ljubezen“. Torej — pogum velja — za nemški „Elternabende“ rabimo odslej „stariški večeri“; izraz je pripraven, a tudi — točen. J. St.

Razgled po šolskem svetu.

— **Stjepan Basariček.** Koncem preteklega leta je bil na lastno prošnjo umirovljen odlični hrvaški pedagog, g. prof. Stjepan Bosariček, ki je več kot trideset let neumorno deloval kot profesor zagrebskega učiteljskega in kot najmarljivejši in najuglednejši hrvaški pedagoški pisatelj. Kot predsednik „Soyez“ in „Zbora“ si je pridobil velikih zaslug za hrvaško učiteljstvo. „Škola“ pravi, da želi hrvaško ljudsko učiteljstvo svojemu zaslužnemu voditelju dolgo let zaslužnega pokoja. Tej želji se pridružujemo tudi mi. — Na njegovo mesto na učiteljske pride g. Milan Pejnović, vadniški učitelj v Zagrebu.

Listnica uredništva.

J. M. v K. Prejeli smo, a danes ni bilo mogoče. Torej prihodnjič! Oglasite se večkrat! Pozdrav! — Odgovor na dostavek „Edinosti“, ki ga prijavljamo v zadnji številki na 10. strani, priobčimo prihodnjič, ker nimamo danes prostora. — Član „Šentlenardskega učiteljskega društva“: Gotovo imate v društvenih pravilih določbo, da lahko toliko in toliko članov zahteva izredni občni zbor. Svetujemo vam, da se poslužite te pravice in pri občnem zboru sanirate nezdrave razmere, ki nam poročate o njih. Vašega dopisa pa ne moremo objaviti, ker smo mnenja, da je bolje in častnejše, ako se najprej odločno pomenite med seboj. Če to ne pomaga, pa naj sodi javnost!